

דגם תשובות לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון לבתי ספר ערביים – מס' 014381, תשפ"ב

פרק ראשון – הבנת הנקרא

1. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
 - א. – תהליך שבו מכונות, מחשבים ורובוטים מחליפים את פעולות האדם בחיי היום-יום. (100%)
 - ב. על הנבחן להשלים את המשפטים הנתונים על פי פסקה א.
בתחום התחבורה – מחשבים מעבדים כיום נתונים ומידע. (50%)
בתחום הרפואה – רובוטים מחליפים בני אדם. (50%)
2. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
 - א. על הנבחן להביא מפסקה ב דוגמה אחת מתחום העבודה והתעסוקה הממחישה את ההשפעה הרבה של האוטומציה כבר כיום. (100%)
בסופרמרקטים – קופות אוטומטיות מחליפות את הקופאיות.
[אז: בתחנות רכבת – כרטיסים נמכרים באמצעות מכונות אוטומטיות. אז: בכבישים – מערכות עזר אוטומטיות מותקנות בכלי הרכב כדי לשפר את הנהיגה ולמנוע תאונות דרכים.]
 - ב. (1) – מקצועות רבים ייעלמו או יוחלפו במקצועות חדשים. (100%)
(2) – כדי להדגיש כי האוטומציה תמשיך להשפיע על בני האדם. (100%)
3. על הנבחן להשלים את המשפטים הנתונים על פי פסקות ג-ד. (100%)

אומנים יישארו מוגנים מתהליך האוטומציה, ומחשבים ורובוטים לא יוכלו להחליף אותם משום שתחום זה דורש תכונות כמו מקוריות, יצירתיות, רוחניות, מוסריות, ולמחשבים אין תכונות כאלה [התוצאה של פעולת המחשב לעולם לא תהיה יצירתית כמו יצירה של בן אנוש]. לעומת זאת עובדי תעשייה יוחלפו בעתיד במחשבים ורובוטים משום שרובוטים מסוגלים לפרק משימה מורכבת לעשרות משימות קטנות ולבצע אותן במהירות בלי טעויות. [אז: רובוטים מונעים טעויות בייצור, מקצרים את זמן האספקה של מוצרים ומגדילים את הרווחים של היצרן.]
4. יש לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.
 - א. – ההשפעות של תהליך האוטומציה על בני האדם (100%)
 - ב. על הנבחן לענות בקצרה על שתי השאלות הנתונות. (4×25%=100%)
(1) החוקר במאמר – ד"ר קרל פריי; החוקר בקטע הקצר – סטיבן הוקינג
(2) על הנבחן להסביר ולפרט ממה מודאג כל אחד מן החוקרים.
החוקר במאמר מודאג מן האפשרות שמחשבים ורובוטים יפגעו בפרנסתם של עובדים בשוק העבודה.
החוקר בקטע הקצר מודאג מן ההשפעה הפסיכולוגית השלילית של האוטומציה על בני האדם, שתשלול מן האדם את האנושיות שלו [תטשטש את הזהות העצמית ואת הייחוד של כל אחד מבני האדם אז: תדכא את הרגש והמצפון ואת הגאווה ביכולות החשיבה והביצוע שלהם].
- ג. – על בני האדם (100%)
5. יש לענות על אחד מן הסעיפים א-ב.
 - א. – הסכמה (100%)
 - ב. – תכונות כמו יצירתיות ומוסריות (100%)
6. **שאלת דעה אישית**

על הנבחן להביע את דעתו על ההשפעה של תהליך האוטומציה על תחומים שונים בחיי בני האדם, להסביר את תשובתו ולהביא לדבריו דוגמאות מניסיונו האישי או מניסיונם של אחרים. (100%)

אני סבור שהאוטומציה היא תהליך חשוב, אך אני גם חושב שחשוב לווסת אותה כדי שלא תפגע בעובדים. הקופות הממוחשבות שהוכנסו לסופרמרקטים במקום הקופאיות הן דוגמה לדרך הנכונה לווסת תהליך האוטומציה מפני שהוא נעשה בהדרגה ואינו מצריך לפטר את כל הקופאיות. במקרים אחרים, כמו במפעלים ובבנקים האוטומציה גרמה לפיטורי עובדים רבים. ייתכן שזה חלק מהתפתחות שאי אפשר להתחמק ממנה. עם זאת אפשר למתן אותה, וכך להבטיח עוד קצת זמן להתארגנות. כמו כן לא כל ההשפעות של תהליך האוטומציה שליליות, ואני בטוח שבעתיד ההשפעות שלה על תחומים כמו בריאות, תחבורה ומסחר (ועוד) יאפשרו לנו ליהנות משירותים טובים יותר, זולים יותר ומהירים יותר מהיום.

פרק שני — הבעה בכתב: ספרות (שאלה 7) או חיבור (שאלה 8)

7. סיפור קצר

לב הזהב האבוד / ראובן מירון

א. (1) על הנבחן לתאר את שגרת חייו של הקשיש לפני המהפך בהשקפת עולמו. (100%)

לפני המהפך בהשקפת עולמו נהג הקשיש לחפש מתכות בחוף הים באמצעות גלאי מתכות אלקטרוני. הוא היה עוצם את עיניו ופוסע על החול הרך, כעשרה עד עשרים מטרים מן הגלים. הוא נהג לאסוף חפצי מתכת שמצא באמצעות הגלאי, כמו מסמרים חלודים, פקקים של בקבוקי בירה, מטבעות אכולים וגם חלקי תכשיטים מכסף או מזהב שאבדו במשך הזמן.

(2) על הנבחן להשיב מדוע, לדעתו, לאחר שהקשיש מצא את לב הזהב, השתנתה תפיסת העולם שלו שינוי קיצוני. על הנבחן להסתמך בהסברו על פרטים מן הסיפור. (100%)

לאחר שהקשיש מצא מטיל זהב אמיתי בגודל אגרוף אדם בצורת לב זהב, הוא הרגיש שהשיג את תכלית חייו. הוא הכניס את לב הזהב לכיסו והלך מן החוף. אולם בדרך הביתה משהו השתנה אצלו. הוא חזר אל החוף, השליך את גלאי המתכות למים והחל לנדוד כדי לחפש את בעל לב הזהב. אני סבור שהוא הבין שלב הזהב שייך למישהו, ושכל השנים שעברו עד כה לב הזהב הוא הדבר היקר ביותר שמצא, והוא אינו שייך לו. מכאן הוא הבין שהוא בזבז את כל השנים האלה על חיפושי סרק חסרי משמעות ואובדן של זמן חיים יקר. הוא הבין שרכוש חומרי אינו יכול להעניק משמעות אמיתית לחייו וכן שהחיפושים רק הרחיקו אותו ממגע אנושי ומקשרים עם בני אדם והשאירו אותו בודד בעולם. ולכן הוא מחליט לשנות את חייו ולהקדישם לחיפוש בעליו של לב הזהב כדי להחזיר לו את האבדה, ואולי לזכות באמצעות המעשה הזה במגע אנושי אמיתי שייתן משמעות לחייו.

ב. על הנבחן לבחור באחד משני הלקחים הנתונים, להביע את דעתו אם לקח זה נכון ולהדגים את דבריו באמצעות דוגמאות מניסיונו האישי או מניסיונם של אחרים. (100%)

דוגמה לתשובה:

אני בחרתי בלקח 1: **חשוב שלאדם תהיה בחייו תכלית בעלת ערך רגשי כמו טוב לב, אהבה וחברות, ולא תכלית חומרית כמו רכוש, כסף ונוחות.**

אני בחרתי בלקח 1 מפני שאני סבור שהריקנות והבדידות שהשיגים חומריים מביאים איתם יכולות להרוס את האדם מבפנים, אפילו אם הם מביאים איתם נוחות בחיים, מפני שרכוש וכסף גורמים למחלוקות ולבעיות, כדברי האמרה "מרבה נכסים — מרבה דאגה", ואילו טוב לב, אהבה וחברות מחברים אנשים, מנחמים בשעת מצוקה ומקילים מבחינה נפשית. אחת הדוגמאות לנזק שהכסף יכול לגרום היא צוואה שגורמת למחלוקות בין בני המשפחה, ובעקבות זאת לשבר ביניהם ולשנים של ניתוק.

או:

אני בחרתי בלקח 2: **חשוב שהאדם יתבונן בעצמו מדי פעם, יבדוק אם טעה, יתקן את דרכיו וישפר את חייו.**

אני בחרתי בלקח 2 מפני שאני חושב שזהו לקח חשוב, שמקדם את האדם בחיים, ובלי המסקנה העולה מלקח זה האדם היה חוזר על טעויות וקופא על שמריו. אדם חכם הוא אדם הלומד מן הטעויות של עצמו. כדי ללמוד מטעויותיו על האדם להבין את המעשה השגוי שעשה, להסיק מסקנות ולתקן את הטעויות. גם אם התהליך הזה נראה פשוט, לעיתים הוא קשה. לכן התחברתי ללקח זה. דוגמה לתיקון כזה היא הגמלאי בסיפור שהבין את הטעות שעשה במרדף אחר החומריות, ומייד החליט שהוא זונח את העבר ומתקן את דרכו.

הערה למעריך: יש לקבל תשובות אחרות.

8. חיבור

על הנבחן לכתוב חיבור על פי המטלה בשאלון.

כתיבת חיבור עברי מבוססת על המיומנויות הנרכשות על פי תוכנית הלימודים.

על התלמיד לכתוב חיבור על פי:

- (1) תוכן: הבנה של הנושא (כתיבה עניינית בלי סטיות מן הנושא) (35%)
- (2) פיתוח רעיון, הנמקה לצורך שכנוע, היעדר סתירות פנימיות (30%)
- (3) מבנה: חלוקה לפסקאות וקישור הולם בין הפסקאות (ארגון הגיוני של הכתוב) (15%)
- (4) לשון: תקינות הלשון, אוצר מילים מגוון, כתיבה ברורה (15%)
- (5) תחביר נכון ופיסוק הולם (5%)

יש לציין שאין להעריך את הכתיבה על פי רגשות, דעות והשקפות, אלא על פי הקריטריונים המפורטים בסעיפים (1)-(5).

פרק שלישי – ידע לשון

חלוקת הנקודות החדשה היא:

חלק א – 9 נקודות

חלק ב – 6 נקודות

חלק ג – 4 נקודות

חלק ד – 6 נקודות

25 נקודות

חלק א – הפועל (9 נקודות)

שאלה 9: ניתוח פעלים – מספר הפריטים הנכונים – 9 (יש לבחור 3 מן המשפטים א-ה).

- א. (1) ח-ד-ר ד. (1) ח-ש-ב
- (2) פעל / קל (2) נפעל
- (3) מוחדרות (3) לחשב
- ב. (1) ח-ל-ף ה. (1) ס-ל-ק
- (2) הפעיל (2) התפעל
- (3) התחלף (3) סולקה
- ג. (1) מ-ש-ך
- (2) פעל / קל
- (3) יימשך

חלק ב – שם העצם (6 נקודות)

שאלה 10: מיון שמות – מספר הפריטים הנכונים – 4.

על הנבחן לבחור בארבע מן המילים המודגשות בקטע הנתון, ולמייין אותן לפי דרכי התצורה שלהן. (4 נקודות)

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאי לה מלעז
התקדמות ביטחון	בריאות מדען	טכנולוגיה רובוט

יש לבחור באחת מן השאלות 11-12. (2 נקודות)

שאלה 11: מילה יוצאת דופן מבחינת השורש – מספר הפריטים הנכונים – 2.

– נמענים

– השורש המשותף לשלוש המילים: מ-נ-ע

שאלה 12: צורת רבים וצורת יחיד – מספר הפריטים הנכונים – 2.

– התמודדויות קשות

– סוכן מכירות

חלק ג – שם המספר (4 נקודות)

שאלה 13: שם המספר (יש לבחור באחד הסעיפים א-ב).

שים לב: שאלה זו נבדקת באחוזים.

- א. (1) עשרים ואחת
- (2) חמש מאות שמונים וחמישה
- ב. (1) שמונה עשר
- (2) ארבעה

חלק ד – מילות קישור (6 נקודות)

שאלה 14: מילות קישור

שים לב: שאלה זו נבדקת באחוזים.

יש לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

- א. גם אם
- ב. לכן
- ג. למרות זאת